Goede Vrijdag

Oecumenische dienst in de Gereformeerde Kerk
Nieuwe Pekela, vrijdag 29 maart 2024
aanvang: 19.30 uur

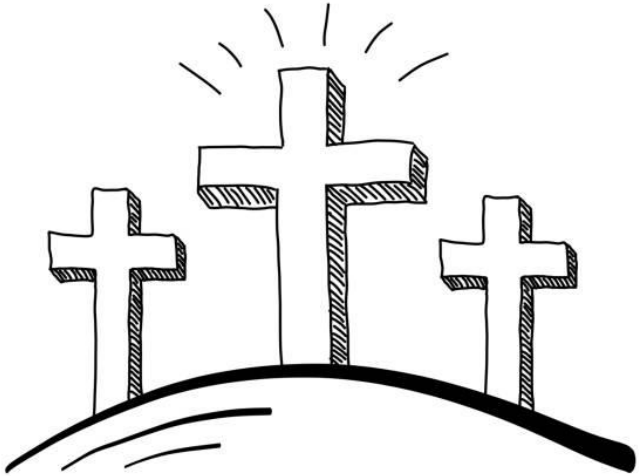

DIE PASSION

Heinrich Fidelis Müller (1837 – 1905)

m.m.v. Kamerkoor Bel Canto
o.l.v. Victor Verhoef-Harms
orgel: Adriaan Mollema
cello: Sander Tiggelaar

Voor aanvang van de dienst is het stil!

Woord van welkom en inleidende woorden.

Bel Canto: Preis, Ehr und Dank
Waarin Christus lof toegezongen wordt over zijn boetedoening aan het kruis, voor ons.

Gemeente: lied 558 : 1
Jezus, om uw lijden groot,
om uw leven en uw dood
die volbrengen 't recht van God,
Kyrie eleison.

DE DOODSANGST VAN DE HEER

Bel Canto: Bei finstrer Nacht
Vol angst klinkt in de donkere nacht de klagende stem van Christus.

Lezen:
Jezus ging met zijn leerlingen naar een olijfgaard die Getsemane genoemd werd. Hij zei: 'Blijven jullie hier zitten, ik ga daar bidden.' Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs met zich mee. Toen hij zich bedroefd en angstig voelde worden, zei hij tegen hen: 'Ik voel me dodelijk bedroefd; blijf hier met mij waken.' Hij liep nog een stukje verder, knielde toen en bad diep voorovergebogen: 'Vader, als het mogelijk is, laat deze beker dan aan mij voorbijgaan! Maar laat het niet gebeuren zoals ik het wil, maar zoals u het wilt.' Hij liep terug naar de leerlingen en zag dat ze lagen te slapen. Hij zei tegen Petrus: 'Konden jullie niet eens één uur met mij waken? Blijf wakker en bid dat jullie niet in beproeving komen; de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak.' Voor de tweede maal liep hij van hen weg en bad: 'Vader, als het niet mogelijk is dat deze beker aan mij voorbijgaat zonder dat ik eruit drink, laat het dan gebeuren zoals u het wilt.' Toen hij terugkwam, zag hij dat ze weer sliepen, want ze waren door vermoeidheid overmand. Hij liet hen achter, liep opnieuw wat verder en bad voor de derde maal, met dezelfde woorden als daarvoor. Daarna voegde

hij zich weer bij de leerlingen en zei: 'Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? En dat terwijl het ogenblik nabij is waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan zondaars. Sta op, laten we gaan; kijk, hij die mij uitlevert, is al vlakbij.'

Bel Canto: Der schöne Mond will untergehn
De maan en de sterren schijnen niet meer.

Bel Canto: Weh, weh
In de donkere nacht op de Olijfberg, zweet ik bloed van angst.
Hoor de engelen klagen hoeveel wonden er voor u zijn geslagen.
Mijn bloed heb ik voor jou vergoten.

Gemeente: lied 558 : 2
Heer, om uw zachtmoedigheid,
vorst die op een ezel rijdt
en om Sions onwil schreit,
Kyrie eleison.

DE GEVANGENNEMING

Bel Canto: Himmel und Erd schau was die Welt
Hemel en aarde, zie dit gruwelijke schouwspel.
Jezus, de grootste mensenvriend, wordt vervolgd als de ergste vijand. Is zijn leven niet meer dan dertig zilverlingen waard?

Lezen:
Nog voor hij uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een grote, met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters en de oudsten van het volk was gestuurd.
Met hen had zijn verrader een teken afgesproken. 'Degene die ik kus,' had hij gezegd, 'die is het, die moet je gevangen nemen.' Hij liep recht op Jezus af, zei: 'Gegroet, rabbi!' en kuste hem. Jezus zei tegen hem: 'Vriend, ben je daarvoor gekomen?' Daarop kwam de bende naderbij, ze grepen Jezus vast en namen hem gevangen.

Bel Canto: Freund, wozu bist du gekommen
Vriend, Judas, met een kus verraad je de Mensenzoon?

Lezen:
Nu greep één van Jezus' metgezellen naar zijn zwaard. Hij trok het, haalde uit en sloeg de dienaar van de hogepriester een oor af.

Bel Canto: Herr, sollen wir mit dem Schwert drein schlagen
Heer, zullen wij er met het zwaard op los slaan?

Lezen:
Daarop zei Jezus tegen hem: 'Steek je zwaard terug op zijn plaats. Want wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen. Weet je niet dat ik mijn Vader maar te hulp hoef te roepen en dat hij mij dan onmiddellijk meer dan twaalf legioenen engelen ter beschikking zou stellen? Maar hoe zouden dan de Schriften in vervulling gaan, waar staat dat het zo moet gebeuren?' Toen zei Jezus tegen de omstanders: 'Met zwaarden en knuppels bent u uitgetrokken om mij te arresteren, alsof ik een misdadiger ben! Dagelijks was ik in de tempel om onderricht te geven, en toen hebt u me niet gevangen genomen. Maar dit alles gebeurt opdat de geschriften van de profeten in vervulling gaan.' Daarop lieten alle leerlingen hem in de steek en vluchtten weg.

Bel Canto: Heiliger Gott
Heilige God, erbarm U over ons.

Gemeente: lied 558 : 10
Heer, om uw vijf wonden rood,
om uw onverdiende dood,
smeken wij in onze nood,
Kyrie eleison.

VOOR DE HOGE RAAD

Bel Canto: Die Gottlosen sprachen
De goddelozen riepen: Hij zegt Gods zoon te zijn;
maar wij veroordelen hem tot de kruisdood.

Lezen:
Zij die Jezus gevangen genomen hadden, leidden hem voor aan Kajafas, de hogepriester bij wie de Schriftgeleerden en de oudsten bijeengekomen waren. Petrus volgde hem op een afstand tot op de

binnenplaats van het paleis van de hogepriester; daar ging hij tussen de knechten zitten om te zien hoe het zou aflopen.
De hogepriesters en het hele Sanhedrin probeerden een valse getuigenverklaring tegen Jezus te laten afleggen op grond waarvan ze hem ter dood zouden kunnen veroordelen, maar ze vonden er geen, hoewel zich vele valse getuigen meldden. Ten slotte meldden er zich twee die zeiden: Die man heeft gezegd: 'Ik kan de tempel van God afbreken en in drie dagen weer opbouwen.'"

Bel Canto: Wir haben gehört dass er sprach
Hij heeft gezegd: Ik zal de tempel afbreken en in drie dagen weer opbouwen.

Lezen:
De hogepriester stond op en vroeg hem: 'Waarom antwoordt u niet? U hoort toch wat deze getuigen zeggen?' Maar Jezus bleef zwijgen. De hogepriester zei: 'Ik bezweer u bij de levende God, zeg ons of u de Messias bent, de Zoon van God.' Jezus antwoordde: 'U zegt het. Maar ik zeg tegen u allen hier: vanaf nu zult u de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en hem zien komen op de wolken van de hemel.' Hierop scheurde de hogepriester zijn kleren en hij riep uit: 'Hij heeft God gelasterd! Waarvoor hebben we nog getuigen nodig? Nu hebt u met eigen oren gehoord hoe hij God lastert. Wat denkt u?' Ze antwoordden: 'Hij is schuldig en verdient de doodstraf!'

Bel Canto: Er ist des Todes schuldig
Hij is ten dode opgeschreven.

Bel Canto: Fürst der Fürsten, Jesu Christ
Jezus Christus, U die de rechter bent;
zeg mij dat ik gezegend ben en mag komen
in het rijk van uw heerlijkheid.

Gemeente: lied 575 : 2
Gij die alles hebt gedragen,
al de haat en al de hoon,
die beschimpt wordt en geslagen,
Gij rechtvaardig, Gij Gods Zoon,
als de minste mens gebonden,

aangeklaagd om onze zonde.
Duizend, duizendmaal, o Heer,
zij U daarvoor dank en eer.

DE TER DOOD VEROORDELING

Bel Canto: Wahrlich unsre Wehen hat er selbst getragen
Waarlijk, Hijzelf heeft onze pijn gedragen
en onze smart op zich genomen.

Lezen:
De volgende ochtend vroeg namen alle hogepriesters met de oudsten van het volk het besluit Jezus ter dood te brengen. Nadat ze hem geboeid hadden, leidden ze hem weg en leverden hem over aan Pilatus, de prefect. Toen Judas, die hem had uitgeleverd, zag dat Jezus ter dood veroordeeld was, kreeg hij berouw. Hij bracht de dertig zilverstukken naar de hogepriesters en oudsten terug en zei: 'Ik heb een zonde begaan door een onschuldige uit te leveren.' Maar zij zeiden: 'Wat gaat ons dat aan? Zie dat zelf maar op te lossen!' Toen smeet hij de zilverstukken de tempel in, vluchtte weg en verhing zich. De hogepriesters verzamelden de zilverstukken en zeiden tegen elkaar: 'We mogen ze niet bij de tempelschat voegen, aangezien het bloedgeld is.' Na ampel beraad kochten ze er de akker van de pottenbakker mee, die dan als begraafplaats voor vreemdelingen kon dienen. Daarom heet die akker tot op de dag van vandaag de Bloedakker. Zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeet Jeremia: 'En ze verzamelden de dertig zilverstukken, het bedrag waarop hij geschat was en dat ze hadden bepaald met de zonen van Israël, en ze betaalden er de akker van de pottenbakker mee, zoals de Heer mij had opgedragen.'
Toen Jezus voor de prefect stond, stelde deze hem de vraag: 'Bent u de koning van de Joden?' Jezus zei: 'U zegt het.' Maar op de beschuldigingen die de hogepriesters en oudsten tegen hem inbrachten, antwoordde hij niet één keer. Daarop zei Pilatus tegen hem: 'Hoort u niet wat deze getuigen allemaal tegen u inbrengen?' Hij gaf op geen enkele beschuldiging enig weerwoord, wat de prefect zeer verwonderde.
Nu had de prefect de gewoonte om op elk Pesach feest één gevangene vrij te laten, en die door het volk te laten kiezen. Er zat toen een beruchte gevangene vast, die Barabbas genoemd werd.

En dus vroeg Pilatus hun, toen ze daar waren samengestroomd: 'Wie wilt u dat ik vrijlaat, Barabbas of Jezus die de Messias wordt genoemd?'

Bel Canto: Hinweg mit diesem
Weg met deze, weg met hem, laat Barabbas los!

Lezen:
Pilatus vroeg hun: 'Wat moet ik dan doen met Jezus die de Messias wordt genoemd?' Allen antwoordden: 'Aan het kruis met hem!'

Bel Canto: Kreuzige ihn
Kruisig hem, kruisig hem!

Lezen:
Hij vroeg: 'Wat heeft hij dan misdaan?' Maar ze schreeuwden alleen maar harder: 'Aan het kruis met hem!'

Bel Canto: Kreuzige ihn
Kruisig hem, kruisig hem!

Lezen:
Daarop liet Pilatus Barabbas vrij, maar Jezus leverde hij uit om gekruisigd te worden, nadat hij hem eerst nog had laten geselen. De soldaten van de prefect namen Jezus mee naar het pretorium en verzamelden de hele cohort om hem heen. Ze kleedden hem uit en deden hem een scharlakenrode mantel om, ze vlochten een kroon van doorntakken en zetten die op zijn hoofd. Ze gaven hem een rietstok in zijn rechterhand en vielen voor hem op de knieën. Spottend zeiden ze: 'Gegroet, koning van de Joden,'

Bel Canto: Sei gegrüsst
Wees gegroet, koning der Joden, wees gegroet.

Lezen:
en ze spuwden op hem, pakten hem de rietstok weer af en sloegen hem tegen het hoofd.

Bel Canto: Sei gegrüsst
Wees gegroet, koning der Joden, Wees gegroet.

Bel Canto: Wer hats getan mein Augentrost
Wie heeft zo'n wreedheid u aangedaan?
Ach, ik zelf heb het gedaan, ik heb U vastgebonden en geslagen.

Bel Canto: O allerliebstes Angesicht
O allerliefste Jezus, vergeef mij.

Lezen:
Nadat ze hem nogmaals hadden bespot, trokken ze hem de mantel uit, deden hem zijn kleren weer aan en leidden hem weg om hem te kruisigen.

Gemeente: lied 575 : 5
Koning tot een spot getekend
met een riet en doornenkroon,
bij de moordenaars gerekend
overstelpt met smaad en hoon,
opdat naar uw welbehagen
wij de kroon der ere dragen.
Duizend, duizendmaal, o Heer,
zij U daarvoor dank en eer.

<u>DE KRUISIGING</u>

Bel Canto: O Mensch gedenke
O mens gedenk, hoe bereidwillig Jezus voor jou sterft.
Nooit is er een lijden of strijd gevonden, zoals Hij heeft geleden.
Voor u heeft Hij gevochten, tot in de dood.

Muzikaal moment: "Op de kruisweg"

Lezen:
Toen Jezus werd weggeleid, hielden de soldaten een zekere Simon van Cyrene aan, die net de stad binnenkwam. Ze legden het kruis op zijn rug en lieten het hem achter Jezus aan dragen. Een grote volksmenigte volgde Jezus, evenals enkele vrouwen die zich op de borst sloegen en over hem weeklaagden. Jezus keerde zich echter naar hen om en zei: 'Dochters van Jeruzalem, huil niet om mij. Huil liever om jezelf en je kinderen, want weet, de tijd zal aanbreken dat men zal zeggen: "Gelukkig wie onvruchtbaar is, gelukkig de

moederschoot die niet gebaard heeft en de borst die geen kind heeft gezoogd."

Bel Canto: Ihr Töchter von Jerusalem
Dochters van Jeruzalem, huil niet om mij, maar om uw kinderen.

Lezen:
Dan zullen de mensen tegen de bergen zeggen: "Val op ons neer!" en tegen de heuvels: "Bedek ons!" Want als dit gebeurt met het jonge hout, wat zal het verdorde hout dan niet te wachten staan?'
Samen met Jezus werden nog twee anderen, beiden misdadigers, weggeleid om terechtgesteld te worden.
Aangekomen bij de plek die de Schedelplaats heet, werd hij gekruisigd, samen met de twee misdadigers, de een rechts van hem, de ander links.

Gemeente: lied 576b : 1
O hoofd vol bloed en wonden,
bedekt met smaad en hoon,
o hoofd zo wreed geschonden,
uw kroon een doornenkroon,
o hoofd eens schoon en heerlijk
en stralend als de dag,
hoe lijdt Gij nu zo deerlijk!
Ik groet U vol ontzag.

<u>JEZUS LAATSTE WOORDEN AAN HET KRUIS</u>

Bel Canto: Da Jesus an dem Kreuze
Luister naar de zeven woorden die Jezus aan het kruis sprak.

Bel Canto: Mein volk, mein Volk, wie lohnst du mir
Mijn volk, is dit mijn beloning? Heb ik jullie niet altijd liefgehad?
Wat drijft jullie om mij zo te haten.
Willen jullie mij aan het kruis slaan om te sterven?

Lezen:
De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met hem: 'Jij was toch de man die de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Als je de Zoon van God bent, red jezelf

dan maar en kom van dat kruis af!' Ook de hogepriesters, de Schriftgeleerden en de oudsten maakten zulke spottende opmerkingen: 'Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet. Hij is toch koning van Israël, laat hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen we in hem geloven. Hij heeft zijn vertrouwen in God gesteld, laat die hem nu dan redden, als hij hem tenminste goedgezind is. Hij heeft immers gezegd: "Ik ben de Zoon van God."'

Bel Canto: Anderen hat er geholfen
Anderen heeft hij geholpen, als hij Christus is, laat hem dan zichzelf helpen.

Lezen:
Jezus sprak: 'Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.'

Bel Canto: Vater, vergib ihnen
Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.

Lezen:
Een van de gekruisigde misdadigers zei spottend tegen hem: 'Jij bent toch de Messias? Red jezelf dan en ons erbij!' Maar de ander wees hem terecht met de woorden: 'Heb jij dan zelfs geen ontzag voor God nu je dezelfde straf ondergaat? Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden. Maar die man heeft niets onwettigs gedaan.' En hij zei: 'Jezus, denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt.' Jezus antwoordde: 'Ik verzeker je: nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.'

Bel Canto: Wahrlich, ich sage dir
Voorwaar ik zeg je, nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.

Lezen:
Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala

Bel Canto: Christi Mutter stand mit Schmerzen bei dem Kreuz
Christus' moeder stond bij het kruis en weende bitter.
Zij was zielsbedroefd.

Lezen:
Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon.'

Bel Canto: Weib, siehe da deinen Sohn
Vrouw, dat is uw zoon.

Lezen:
Daarna sprak jezus tegen de leerling: 'Dat is je moeder. '

Bel Canto: Sohn, siehe da deine Mutter
Zoon, dat is uw moeder

Lezen:
Rond het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, gaf Jezus een schreeuw en riep luid: 'Eli, Eli, lema sabachtani' Dat wil zeggen: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'

Bel Canto: Mein Gott, warum hast du mich verlassen
Mijn God, waarom hebt U mij verlaten?

Lezen:
Toen wist Jezus dat alles was volbracht. En om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: 'Ik heb dorst.'

Bel Canto: Mich dürstet - *Ik heb dorst.*

Lezen:
Er stond daar een vat water met azijn; ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij: 'Het is volbracht.'

Bel Canto: Es ist vollbracht - *Het is volbracht.*

Lezen:
En Jezus riep met luide stem: 'Vader, in uw handen leg ik mijn geest.' Toen hij dat gezegd had, blies hij de laatste adem uit.

Bel Canto: Vater in deine Hände empfehle ich meinen Geist

Vader in uw handen beveel ik mijn geest.

Bel Canto: Ich danke dir für deinen Tod
Ik dank u Heer, dat U voor mij gestorven bent.

Gemeente: lied 590 : 1
Nu valt de nacht.
Het is volbracht:
de Heer heeft heel zijn leven
voor het menselijk geslacht
in Gods hand gegeven.

DOVEN PAASKAARS – SLUITEN BIJBEL

Een moment van stilte

<u>DE GRAFLEGGING</u>

Bel Canto: Trauert ihr himmlischen Chöre
Rouwt gij engelenkoren; vandaag is Jezus onder helse pijn gestorven.

Gebed
Goede en getrouwe God,
dit kruis, dit juk op onze schouders,
deze schandpaal staat midden in onze wereld, als een teken waaraan wij herkennen hoe overal ter wereld mensen getrapt en geschonden worden omdat zij hun leven wijden aan vrede en gerechtigheid.
Maar bovenal hoe Jezus Uw dienstknecht het kwaad heeft overwonnen.
Zijn leven is ons brood, Zijn dood aan het kruis de beker, die Gij ons te drinken geeft.
Roep dan deze dood ons in herinnering als een kracht ten leven, opdat wij nooit vergeten hoe hij was en is, hoe Gij zijt vandaag en alle dagen, tot in eeuwigheid.
Amen

Inleidend woord voor het ontsteken van de lichtjes
(ieder krijgt gelegenheid om een lichtje te ontsteken)

Allen bidden:

Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheiligd worden,
laat uw koninkrijk komen
en uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood
dat wij nodig hebben.
Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig was.
En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.
Amen

Slotlezing:
Toen de avond gevallen was, arriveerde er een rijke man die uit Arimatea afkomstig was. Hij heette Josef en was ook een leerling van Jezus geworden. Hij meldde zich bij Pilatus en vroeg hem om het lichaam van Jezus. Hierop gaf Pilatus bevel het aan hem af te staan. Josef nam het lichaam mee, wikkelde het in zuiver linnen en legde het in het nieuwe rotsgraf dat hij voor zichzelf had laten uithouwen. Toen rolde hij een grote steen voor de ingang van het graf en vertrok.

Bel Canto zingt het slotkoor:
Mein Jesus wird am Abend spät ins neue Grab getragen
Jezus wordt in het graf gelegd en een steen wordt er voor gerold.
Dank U Jezus dat U ook voor mij bent gestorven.

Dan is het opnieuw stil

Bij de uitgang is er een collecte ter bestrijding van de onkosten